

Beslissing

Klachtnummer: 21-020

Klachtdatum: 2 juli 2021

Klager: klager

Betreft: 1. Inname telefoon
2. Beperking bewegingsvrijheid

Verweerders: gz-psycholoog (verweerder 1)
gz-psycholoog en regiebehandelaar (verweerder 2)

Verloop van de behandeling van de klachten

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) Drenthe (de klachtencommissie) behandelt de klachten die klager op 2 juli 2021 heeft ingediend. Klacht 1 gaat over beperking van communicatiemiddelen door inname van de telefoon en klacht 2 gaat over beperking van de bewegingsvrijheid in de vorm van een kamerprogramma.

Verweerders hebben op 13 juli 2021 een verweerschrift bij de klachtencommissie ingediend. De patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) van klager, heeft op 15 juli 2021 aan de klachtencommissie een schriftelijke toelichting gestuurd. Deze toelichting is vlak voor de zitting binnengekomen en kon derhalve niet meer worden verspreid. De pvp is gevraagd zijn punten ter zitting toe te lichten.

Op 15 juli 2021 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden via Videobutler.

Aanwezig waren:

- Klager en zijn pvp
- Verweerder 1

En van de klachtencommissie:

- De heer mr. H. Dontje, voorzitter
- Mevrouw L. van Iersel, psychiater
- De heer P. Arnold, HBO verpleegkundige

Voor de verslaglegging was aanwezig mevrouw mr. N.O.M. Woestenburg, waarnemend secretaris.

De voorzitter en de secretaris van de klachtencommissie hebben voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Hun bevindingen zijn met de andere leden van de klachtencommissie gedeeld.

Toelichting van klager

Inname telefoon

De klacht gaat over inname van klagers telefoon. Klager geeft aan dat op maandag de controle plaatsvond en dat hij heeft ingestemd met inname van zijn telefoon tot de volgende dag. De dag erna heeft hij gezegd dat hij niet meer akkoord is. Hij kreeg zijn telefoon niet terug, maar kreeg ook geen 9:9 brief. Daardoor heeft hij geen klacht kunnen indienen. Nu, na de aanzegbrief van 2 juli 2021 waarin beperking van bezoek,

bewegingsvrijheid en gebruik communicatiemiddelen is aangezegd, wil hij alsnog ook over de inname van zijn telefoon klagen.

De telefoon is ingenomen door twee sociotherapeuten nadat zij daarop pornografisch materiaal hadden gevonden. De sociotherapeuten hebben het materiaal in de map 'mijn bestanden' op de telefoon zien staan. Klager zegt dat hij zeker weet dat daarin geen pornografische beelden zijn te vinden. Ook wordt gezegd dat de beelden in zijn Google Drive staan, maar dat programma gebruikt hij niet.

De dag nadat klagers telefoon is ingenomen heeft hij een gesprek gehad met zijn regiebehandelaar. Zij gaf aan dat ze niet zomaar de telefoon terug mocht geven, dat de reclassering daarover beslist. Op klagers vraag waarom de reclassering daarover gaat, heeft zij geantwoord dat één van de sociotherapeuten had gezegd dat de beelden op zijn telefoon van schaars geklede jonge meisjes zijn. Dat voelde voor klager alsof het nu een heel andere kant op ging. Het is volgens hem niet waar dat deze beelden op zijn telefoon stonden en het komt ook niet meer terug in het verweerschrift.

Op vragen van de klachtencommissie over de gemaakte afspraken met de zorgaanbieder antwoordt klager dat hem is verteld dat hij wel normale porno mag kijken op zijn kamer, maar dat hij heeft gezegd dat hij daar geen gebruik van wil maken. Daarnaast is afgesproken dat hij niet zijn browsergeschiedenis mag wissen, maar de eerste keer dat hij dat deed, wist hij dat nog niet.

Vanaf 7 juli 2021 mocht klager ook geen gebruik meer maken van de afdelingscomputer op verzoek van de reclassering. De reclassering heeft hem dat telefonisch (op woensdag) verteld.

Klager zit nu bij een andere zorgaanbieder. Hij heeft zijn telefoon nog niet teruggekregen.

Beperking bewegingsvrijheid

De tweede klacht gaat over beperking van de bewegingsvrijheid. Dit is aangezegd in de brief van 2 juli 2021. Klager zegt dat in de brief staat dat hij op de hoogte is dat hij niet op de computer mag, maar hem is alleen gevraagd om tot het gesprek met de reclassering niet op de computer te gaan. Daarom is hij na het gesprek met de reclassering, weer op de computer gegaan.

Voor de telefooncontrole had klager alle vrijheden. Hij mocht onbegeleid over het terrein en onbegeleid naar de stad. Wel was er een tijdslimiet. Volgende stap zou zijn om ook zonder verlofbrief naar buiten te mogen, maar door de beperkingen gaat dat niet meer door. De woensdag na de telefooncontrole is klager nog met verlof geweest om onbegeleid boodschappen gaan doen. Hij heeft er nog aan gedacht een nieuwe telefoon te kopen, maar het leek hem verstandiger dat niet te doen.

Klager zegt dat zijn vrijheden zijn ingetrokken zodat hij niet meer op de computer kan. De motivering daarvoor is dat hij dan ook buiten niet op een computer zou kunnen. Hij begrijpt de aanwijzing van de reclassering nog steeds niet; er is gezegd dat hij een time-out kreeg voor computergebruik tot het gesprek. Daarom is hij na het gesprek weer op de computer gegaan.

De pvp voert aan dat niet is voldaan aan artikel 8:9 lid 3 Wvvgg, omdat klager geen brief heeft ontvangen namens de geneesheer-directeur. Daarnaast stelt hij dat met de uitvoering van het kamerprogramma sprake is geweest van insluiten, omdat de deur op slot was. Een beperking van de bewegingsvrijheid gaat volgens hem om een beperking voor bijvoorbeeld de keuken of een computerruimte. Een kamerprogramma waarbij je moet aanbellen voor iedere vraag en niet vrij kunt bewegen binnen de accommodatie en afdeling dient dan ook te worden aangemerkt als insluiting.

Ten slotte voert de pvp aan dat twee beperkingen tegelijkertijd worden opgelegd en dat dit niet in overeenstemming is met de richtlijn van de IGJ; dubbel dwang inzetten is niet de bedoeling. Waarom

werd niet eerst een beperking in communicatiemiddelen opgelegd en later – als dat niet werkt – de beperking in bewegingsvrijheid?

Toelichting van verweerder

Inname telefoon

De telefoon van klager werd ingenomen en overhandigd aan de reclassering, zodat zij konden kijken of nader onderzoek nodig was. Die beslissing is aan de reclassering, na overleg met de politie. Als de zaak niet verder wordt vervolgd, dan wordt de telefoon teruggegeven.

De telefooninname vond plaats op basis van waarneming. Omdat er twee personen bij waren, hoeft het niet nogmaals onderzocht te worden; dat doet de reclassering. Klager heeft voor de tussenliggende periode een kliniekteléfono gekregen.

Beperking bewegingsvrijheid

Verweerder heeft de aanzegbrief van 2 juli 2021 ondertekend omdat hij optrad als plaatsvervangend regiebehandelaar. Omdat het uitspreken van maatregelen in dit geval meer op de weg ligt van de reclassering dan voor de kliniek heeft verweerder in de dagen voorafgaand aan de maatregelen meerdere keren contact gehad met de reclassering. De second opinion van een psychiater op 30 juni 2021 ondersteunt deze richting (het bij de reclassering laten) ook.

In overleg met de reclassering is gekozen om een kamerprogramma op te leggen. Een alternatief zou zijn om het internetgebruik van klager te blijven monitoren, maar omdat hij ondanks aanwijzingen toch weer achter de computer ging is gekozen voor een kamerprogramma. Verweerder en reclassering waren het erover eens dat klager voldoende was aangezegd dat hij niet op de computer mocht. Het risico bestond dat klager strafbare feiten zou verdoezelen. Er waren weinig andere mogelijkheden om dit te voorkomen.

Volgens verweerder is er sprake van een misverstand over het toelaten van pornografie. Waarschijnlijk heeft de behandelaar bedoeld dat klager in zijn privédoméin wel gebruik zou mogen maken van pornografie, mits het niet via internet was. Klager is meerdere keren verteld en dit kan hij ook teruglezen dat hem afgeraden wordt om via social media of internet dergelijke bronnen aan te boren. De gedachte van deze beperking is dat klager via social media of internet over kan gaan tot nieuwe strafbare feiten. Het kamerprogramma is opgelegd om te verhinderen dat klager eventuele sporen wist. Deze beslissing is op vrijdag genomen, bedoeling was om op maandag nieuw beleid te maken. Uiteindelijk heeft het kamerprogramma vijf dagen geduurd.

De aanzegging is ook gedaan vanwege gevaar voor de afdeling. Risico was dat klager bij anderen om een smartphone zou vragen en dat hij medepatiënten in contact zou brengen met beelden die niet iedereen wil zien.

Op de vragen van de pvp ter zitting antwoordt verweerder dat geen sprake was van insluiting in de kamer. Het kamerprogramma bestond uit een rooster, waarin was geregeld dat klager een aantal keren per dag zijn kamer begeleid kon verlaten. De deur was niet op slot, maar zat wel dicht. Daarnaast is volgens verweerder wel geprobeerd om eerst beperking van de communicatiemiddelen in te zetten (inname telefoon en beperking computergebruik). Pas nadat klager zich niet aan deze regels hield zijn aanvullende maatregelen genomen.

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

Klager is sinds 14 mei 2021 opgenomen bij de zorgaanbieder. Daarvoor was hij opgenomen bij een andere zorgaanbieder. Klager heeft een strafrechtelijke titel, namelijk tbs met voorwaarden (artikel 38a Sr), waarbij opname een van de bijzondere voorwaarden is. De Wvvgz is van toepassing op klager via artikel

9:1 lid 2 sub a Wvggz. Klacht 1 is gericht tegen de beslissing tot het innemen van de telefoon van klager, hetgeen een beperking van communicatiemiddelen zoals bedoeld in artikel 9:9 lid 3 van de Wvggz is. Klacht 2 is gericht tegen de beslissing tot het beperken van de bewegingsvrijheid zoals bedoeld in artikel 9:9 lid 2 van de Wvggz. De klachtencommissie kan deze klachten beoordelen op basis van artikel 10:3 van de Wvggz en het Klachtenreglement klachten Wvggz van de Regionale Klachtencommissie.

Beoordeling van de klachten

Op basis van het klachtdossier, de inzage in het behandeldossier en wat op de zitting is besproken, overweegt de klachtencommissie als volgt.

Inname telefoon

Deze klacht gaat over de inname van de telefoon van klager. Hiervoor is geen beperking op grond van artikel 9:9 lid 3 van de Wvggz aangezegd. In de behandelrapportage van 28 juni 2021 is te lezen dat de telefoon is ingenomen omdat het hebben van pornografische beelden op zijn telefoon in strijd is met de gemaakte afspraken in het behandelplan. Daarnaast is te lezen dat overleg heeft plaatsgevonden met de reclassering over de inname en dat de telefoon is overhandigd aan de reclassering voor nader onderzoek.

De klachtencommissie overweegt dat zowel de reclassering als de zorgaanbieder beperkingen kunnen opleggen aan klager, maar wel ieder vanuit zijn eigen bevoegdheden. Voor de zorgaanbieder geldt daarbij de Wvggz en beperkingen die worden opgelegd moeten daarom voldoen aan de voorwaarden die in deze wet zijn gesteld. Een aanwijzing van de reclassering is niet voldoende. De klachtencommissie constateert dat bij de telefooninname de bevoegdheden en de onderbouwing voor het opleggen van maatregelen door de reclassering en door de zorginstelling door elkaar lopen.

De klachtencommissie overweegt dat in de rechterlijke uitspraak waarbij klager is veroordeeld voor tbs met voorwaarden is opgenomen dat klager mee moet werken aan controle van digitale gegevensdragers. Deze controle is voor de zorginstelling verder geregeld in de telefoonovereenkomst, die klager heeft ondertekend op 1 juni 2021. Het innemen van de telefoon voor nader onderzoek is echter niet opgenomen in deze telefoonovereenkomst en ook wordt daarover niets in het behandelplan of de opnameovereenkomst gezegd. Dat betekent dat voor het innemen van de telefoon een aanzegbrief op grond van artikel 9:9 en 8:9 Wvggz nodig is. Omdat deze niet is uitgereikt, zal de klachtencommissie deze klacht op formele gronden **gegrond** verklaren.

Beperking bewegingsvrijheid

Het beperken van het telefoon- en internetgebruik is een beperking in de communicatiemiddelen zoals bedoeld in artikel 9:9 lid 3 van de Wvggz. Beperkingen kunnen alleen worden opgelegd wanneer deze door de zorgverantwoordelijke worden opgelegd. Daarnaast bepaalt artikel 9:9 lid 4 van de Wvggz dat moet worden voldaan aan artikel 8:9 van de Wvggz. Daarin staan formele eisen, zoals het schriftelijk motiveren van een beperking van de bewegingsvrijheid (artikel 8:9 lid 2 van de Wvggz). Ook is volgens artikel 8:9 lid 3 van de Wvggz een brief van de geneesheer-directeur vereist. De klachtencommissie overweegt dat deze laatste brief niet is overhandigd aan klager. Waarschijnlijk heeft klager als gevolg van het ontbreken van deze brief weinig nadeel gehad, omdat in de brief van 2 juli 2021 wel al is opgenomen dat klager een pvp kan inschakelen en een klacht kan indienen. Desalniettemin is de brief van de geneesheer-directeur wel vereist volgens de Wvggz.

Naast deze tekortkoming bij het aanzeggen constateert de klachtencommissie dat de motivering van de beperkingen onvoldoende is. De klachtencommissie overweegt dat een beperking van de bewegingsvrijheid alleen kan worden opgelegd als 1) dit is afgesproken in het behandelplan en klager zich hiertegen niet verzet, 2) wanneer aannemelijk is dat zonder die behandeling het ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkene doet veroorzaken niet binnen een redelijke termijn kan worden weggenomen, of 3) voor zover dit volstrekt noodzakelijk is om het ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkene binnen een accommodatie doet veroorzaken af te wenden (artikel 9:5 en 9:6 Wvggz). Ook kan een beperking onder bepaalde voorwaarden worden opgelegd wanneer sprake is van een noodsituatie (artikel 9:8 Wvggz, waaronder het voorkomen van strafbare feiten).

De klachtencommissie constateert dat de kern van de motivering in de aanzegbrief het niet verloren laten gaan van bewijsmateriaal is. Dit is een motivering die past bij beperkingen die de reclassering oplegt, maar is geen onderbouwing voor beperkingen op grond van de Wvvgz. De klachtencommissie vraagt zich af of de reclassering hier niet teveel leidend is geweest; de zorginstelling heeft een eigen verantwoordelijkheid en moet beperkingen dan ook vanuit die verantwoordelijkheid onderbouwen. De klachtencommissie constateert dat de tweede motivering in de aanzegbrief voor de beperking van de bewegingsvrijheid – het voorkomen van strafbare feiten – wel een onderbouwing voor een beperking op grond van de Wvvgz kan zijn, maar dat niet naar voren is gekomen dat de beelden op klagers telefoon beelden van minderjarigen zijn waardoor ook deze onderbouwing strandt. De klachtencommissie heeft geen motivering in relatie tot het voorkomen van ernstig nadeel voor betrokkene zelf of zijn omgeving in de accommodatie in de aanzegbrief gevonden. Nu de beperking van de bewegingsvrijheid onvoldoende onderbouwd is, zal de klachtencommissie de klacht op formele gronden **gegrond** verklaren.

Wat hier geschreven is over beperking van de bewegingsvrijheid, geldt eveneens voor de beperking in het recht op bezoek en het recht op vrij gebruik van communicatiemiddelen die in dezelfde brief van 2 juli 2021 zijn opgelegd.

Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over inname van de telefoon om formele redenen **gegrond**.

De klachtencommissie verklaart de klacht over de beperking van de bewegingsvrijheid om formele redenen **gegrond**.

Tegen deze beslissing kunnen klager en verweerders binnen zes weken een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland (artikel 10:7 van de Wvvgz).

De beslissing is genomen op 15 juli 2021 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, mevrouw L. van Iersel en de heer P. Arnold, leden, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw N.O.M. Woestenburg.

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....
W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 29 juli 2021 verstuurd aan klager, pvp, verweerders directie en de geneesheer-directeur van de zoraanbieder en de inspectie.